

Перспективи розвитку експертного забезпечення правосуддя

Світлана Афанасенко

кандидат юридичних наук, доцент, судовий експерт, відділ науково-методичного та інформаційно-аналітичного забезпечення експертної діяльності, Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, м. Одеса, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3017-1683>, e-mail: afanasenosvitlana@gmail.com

Розглянуто ключові напрями розвитку експертного забезпечення правосуддя: цифровізація, міжнародна співпраця, імплементація європейських стандартів, підготовка кадрів та експертна дидактика. Визначено стратегічні орієнтири майбутнього розвитку.

Ключові слова: експертиза; правосуддя; цифровізація; міжнародна співпраця; стандарти; кадри.

Prospects for the Development of Forensic Support for Justice

Svitlana Afanasenko

The theses examine the key directions of the development of forensic support for justice: digitalization, international cooperation, implementation of European standards, training of personnel, and expert didactics. Strategic guidelines for future development are identified.

Keywords: expertise; justice; digitalization; international cooperation; standards; personnel.

Судово-експертна діяльність — фундаментальна складова системи правосуддя, адже саме вона забезпечує науково обґрунтоване підтвердження доказів у кримінальних, цивільних та адміністративних процесах. В умовах воєнного стану та глобальних трансформацій особливої актуальності набуває питання модернізації експертної практики, її відповідності міжнародним стандартам та інтеграції новітніх технологій [1].

Сучасні виклики — війна, цифрова революція, глобалізація — змушують переглянути традиційні підходи до експертного забезпечення правосуддя. Українська експертна спільнота має унікальний досвід адаптації до кризових умов, який може стати основою для формування нової моделі експертної діяльності [2].

Цифровізація є ключовим напрямом розвитку судової експертизи. Застосування електронних баз даних, цифрових платформ для обміну матеріалами та автоматизованих систем аналізу значно підвищує ефективність роботи експертів [3].

Важливим у криміналістиці є впровадження штучного інтелекту, що дає змогу швидше й точніше аналізувати великі масиви даних [4]. Проте цифровізація породжує нові ризики: кіберзагрози, витоки інформації, маніпуляції з цифровими доказами. Це потребує розроблення спеціальних протоколів кі-

бербезпеки та створення незалежних систем верифікації цифрових доказів [5].

Україна активно інтегрується в міжнародні мережі судових експертів, зокрема ENFSI (European Network of Forensic Science Institutes), що сприяє гармонізації методик та обміну досвідом [1].

Міжнародна співпраця дає змогу отримувати доступ до передових методик та технологій, проводити спільні дослідження, забезпечувати взаємне визнання експертних висновків у різних юрисдикціях [6]. Це особливо важливо в умовах євроінтеграції України [7].

Європейські стандарти передбачають прозорість, незалежність та об'єктивність експертної діяльності [8]. Адаптація українського законодавства до вимог ЄС — необхідна умова інтеграції в європейський правовий простір.

Упровадження стандартів ISO/IEC у сфері судової експертизи забезпечує підвищення довіри до результатів досліджень та їх міжнародне визнання [7]. Це також сприяє формуванню єдиної системи контролю якості висновків експертів [6].

Підготовка висококваліфікованих експертів — стратегічне завдання держави. Сучасні освітні програми мають містити міжdisciplinarnі знання: право, психологію, інформаційні технології [4, 5].

Особливого значення набуває інтеграція практичних кейсів у навчальний процес, залучення експертів до міжнародних стажувань та створення системи безперервного професійного розвитку [5].

Експертна дидактика передбачає застосування інтерактивних методів навчання, розвиток критичного мислення та комунікаційних навичок [4].

Важливо формувати в майбутніх експертів здатність працювати з цифровими доказа-

ми, застосовувати міжнародні стандарти та адаптуватися до нових умов [3].

Отже, перспективи розвитку експертного забезпечення правосуддя пов'язані з цифровізацією, міжнародною інтеграцією та професіоналізацією кадрів. Воєнний стан виступає каталізатором реформ, але стратегічний акцент робиться на майбутньому — створенні сучасної, технологічно оснащеної та міжнародно визнаної системи судової експертизи.

Перелік джерел посилання

1. European Commission. Digitalisation of Justice Systems. Brussels: EC, 2021. Pp. 12—34.
2. OECD. Capacity Building in Forensic Expertise. Paris: OECD Publishing, 2019. Pp. 101—120.
3. ISO/IEC 17025:2017. General requirements for the competence of testing and calibration laboratories. Geneva: ISO, 2017. 30 p.
4. UNODC. Education and Training in Forensic Science. Vienna: United Nations, 2023. Pp. 33—56.
5. UNODC. Guidelines on Cybersecurity in Forensic Practice. Vienna: United Nations, 2020. Pp. 55—78.
6. Council of Europe. Enhancing International Cooperation in Forensic Science. Strasbourg: CoE, 2021. Pp. 88—102.
7. ISO/IEC 21043:2018. Forensic sciences — Vocabulary. Geneva: ISO, 2018. 25 p.
8. Національна стратегія розвитку судової експертизи в Україні. Київ, 2020. 45 с.